

noot 1 'non-combattante dienst': militaire dienst die geen betrekking heeft op gevechtshandelingen

noot 2 NAVO-gebied: gebied dat behoort tot het militair bondgenootschap van landen die het Noord-Atlantische verdrag uit 1949 hebben ondertekend. Tot de NAVO behoren de meeste Europese landen en de Verenigde Staten en Canada.

Tekst 4

Stervende talen

(1) Bij een Franse dorpsbakker moet je nog altijd niet aankomen met Engels. Dus zie je daar 's zomers regelmatig een Nederlander zwetend
5 een brood bestellen: "*Moi, eh... je... suis un pain!*"¹⁾ Oef, dat is eruit. Besmuikt lachend reikt de bakkersvrouw het brood aan. Als er op een camping of in een hotel een dokter
10 moet komen, wordt er één stokoude Nederlander uit zijn hol gesleept, die weet wat een *gorge* (keel) is, of *fièvre* (koorts). Vaak ben ik dat, of mijn man of vrienden. Wij spreken niet geweldig Frans, maar goed genoeg. Dat is
15 geen verdienste: we hebben het gewoon op school geleerd.

(2) Het zou best kunnen dat die Nederlander bij de Franse bakker
20 waterbouwkundige is, of hoogleraar duurzaamheid. Hoogopgeleid zijn is in Nederland geen garantie meer voor de beheersing van vreemde talen. Ook met het Duits is het droevig gesteld, maar met een komisch
25 Duits accent lijkt het nog wat.

(3) De tijd dat wij als dwerglandbewoners zo goed 'onze talen' spraken, is voorbij. Nederlanders spreken
30 nog maar één vreemde taal: Engels. Frans en Duits, de talen van onze buurlanden, tot ver in de vorige eeuw hoofdvakken op school, zakken snel weg. Als examenvak in het voort-
35 gezet onderwijs is Engels verplicht;

Frans en Duits zijn facultatief. Nog maar 17 procent doet eindexamen Frans en 32 procent Duits. In 1980 was dat 28 procent en 59 procent.
40 Op de in 1968 afgeschafte hbs²⁾ deed iedereen examen in drie moderne talen. Nu doet 26 procent van de vwo'ers wél eindexamen Latijn, een dode taal. Ze moeten wel, om te kunnen zeggen dat ze gymnasium doen.

(4) Als minder scholieren Duits en Frans kiezen, gaan minder jongeren die talen studeren. Er komen minder vertalers en leraren in die talen, minder mensen die boeken, films en kunst uit die culturen kennen. Zo
45 verdwijnen ze vanzelf.

(5) Deze week kwam er een tegengeluid. Een noodkreet. Terwijl de discussie over Engels in het hoger onderwijs doorzeurt, laten docenten en wetenschappers in Duitse en Franse taal en cultuur zich horen. Hun hartstochtelijke pleidooi op
50 buurtaalonderwijs.nl/manifest om de positie van Frans en Duits te herwinnen, is ondertekend door onder anderen de oud-politici Ben Bot, Hedy d'Ancona en Bram Peper. In het manifest wordt gepleit voor meer
55 lessen voor deze vakken, een verplichte kennismaking in de onderbouw, en eindexamens die ook de actieve taalbeheersing toetsen, zoals spreken en luisteren.
70

(6) De argumenten zijn bekend en overtuigend: Frans en Duits zijn onze buurtalen, Duitsland is onze belangrijkste handelspartner. We kweken
75 sympathie door die talen te spreken; veel Duitse en Franse ondernemers spreken geen Engels. We lopen veel geld mis – “miljarden”, zegt het manifest; ik weet niet hoe je dat uitzoekt –
80 door onze botheid om overal in het Engels te beginnen. En is het niet armoedig dat studenten in de humaniora³⁾ belangrijke teksten niet in de oorspronkelijke taal kunnen
85 lezen?
(7) Het is welbewust beleid geweest. Stelselmatig werd ‘kies exact’ gepromoot, alfa-richtingen waren pretpakketten, voor de kneusjes. Voor de
90 diep gewenste internationalisering

was Engels wel goed genoeg. De overheid liet het aan de scholen zelf over of ze de afstervende talen nog wilden geven. Paul Schnabel, van
95 #onderwijs2032⁴⁾, vond dat ze best weg konden: wie Frans of Duits wilde leren moest maar een cursus volgen bij ‘de nonnen in Vught’⁵⁾.
(8) Ze hebben gelijk, de manifest-schrijvers. Maar dat gelijk krijgen ze pas als de noodzaak zich aandient. Waarom zou het Engels, met het oog op de brexit⁶⁾, altijd EU-voertaal blijven? Frankrijk en Duitsland zijn de
100 grootste landen van de unie. Misschien is het Amerika van Donald Trump⁷⁾ de komende jaren geen bewonderd gidsland meer. Scholen: spring in dat gat in de markt.

*naar: Aleid Truijens
in: de Volkskrant, 3 februari 2018*

Aleid Truijens is columnist en schrijft vaak over het Nederlandse onderwijs.

noot 1 “Moi, eh... je... suis un pain!”: letterlijk “Ik, eh.. ik... ben een brood!”

noot 2 hbs: hogere burgerschool, de voorloper van het huidige vwo

noot 3 humaniora: de studie van taal, geschiedenis en cultuur

noot 4 #onderwijs2032: voormalige denktank die in opdracht van de overheid adviezen ontwikkelde voor de toekomst van het onderwijs

noot 5 ‘de nonnen in Vught’: verwijst naar een bekende taalschool

noot 6 brexit: het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie

noot 7 Donald Trump: 45e president van de Verenigde Staten van Amerika (2017-2021)

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen.

Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.